

*Vraaggesprek op 11 oktober 2020 internationale Coming Out Day
met Jan Wouda (geboren 1940) en Peter Hoek (geboren 1990).
We zijn in de Regenbooggemeente Heerenveen
bij Jan thuis met koffie en appeltaart, corona-proof en heel gezellig.*

Uit de kast komen

Jan: Toen ik twaalf was wist ik al dat ik homofiel was, alleen daar sprak je niet over en niemand mocht het weten. Pas op mijn 27^e, toen ik met mijn opleiding Maatschappelijk Werk bezig was en supervisie kreeg, durfde ik er eindelijk voor uit te komen. Ik maakte met een vriend van mij een autotochtje en vertelde heel voorzichtig dat ik homo was. Hij zei: "Dat weet ik al lang, wat zou dat. Er verandert immers niks." Toen was ik er een beetje doorheen en wilde ik het meer mensen vertellen. Met mijn familie kon ik het toen niet bespreken. Jaren later ontmoette ik mijn vriend Majo. Hij nodigde mij een keer uit bij hem thuis en daar waren meer mensen bij elkaar en hij zei: "Dit is Jan en hij is ook homo." Ik schrok me wild, want niet iedereen hoefde het nu al meteen te weten! Later ging ik met hem naar een homobar. Daar zag ik mannen met elkaar dansen. Ik vond het heerlijk! Dat het kon, zo helemaal jezelf zijn.

Peter: Eerst vertelde ik het mijn moeder via briefjes. Op die manier durfde ik de stap te zetten. Later vader en mijn broers en zus. In de kerk waar wij bij hoorden was het taboe, we gingen naar de evangelische gemeente. Was het verboden, was het bespreekbaar? Ik wist het niet precies. Nu durf ik het in de pinkstergemeente wel bespreekbaar te maken. Ik heb zelf de bevestiging ervaren van: Het zit wel goed met mij, ik hoef niet te veranderen. Ik zat een keer in de trein te bidden: Heer, maak mij anders. Maar God liet het erbij: er veranderde niks!. Dat was voor mij de bevestiging dat ik mocht zijn wie ik ben, zonder me te hoeven schamen of verantwoorden. Op Opwekking kreeg ik nogmaals de bevestiging in gebed dat ik goed genoeg ben. Dát zet vrij! Ik durf mezelf steeds meer als mens te laten zien, met alles wat bij me hoort en met een gevoel van binnen: dit is het. Niet iedereen hoeft alles van je te weten, maar er is maar weinig dat 'raar' is. Het is wel een erg persoonlijk proces, uit de kast komen en ontdekken hoe het zit met jezelf.

Peter: Je kunt jezelf 'bijzonder' maken in de zin van uniek, in die zin dat je laat zien: ik ben wie ik ben, ik trek me niets aan van een oordeel van de ander. En dan zie je soms dat de ander geen vat op je heeft met jaloezie of oordeel. Een beetje humor erbij kan ook helpen, dat geeft ontspanning in een gesprek. Door helemaal open jezelf te zijn doorbreek je al het taboe. Wees jezelf en doe je niet anders voor dan je bent, als je eenmaal zelf zóver bent dan sta je in je kracht. Dan laat je de ander zien dat het helemaal niet raar is, zoals jij bent en dat je eigenlijk gewoon bent.

Jan: Eens kwam een jongen bij mijn vriend en mij om te zeggen dat hij homo was, en dat een leerkracht hem voor de klas te kijk had gezet. Ik was als dominee al eens bij

zijn ouders geweest. Zij waren bang dat hun zoon nooit ergens een baan zou kunnen krijgen. Maar ik zei: "Ik ben nu dominee, ik heb toch ook gewoon een baan?" De vader sprak met de leraar dat het gepest afgelopen moest zijn. Hij kwam geweldig voor zijn zoon op!

Coming out in 1950 en in 2010

Jan: In de jaren vijftig was er veel angst om er voor uit te komen dat je homo was. Je sprak er vooral niet over. Het homoleven speelde zich vooral af in de homobars. Na verloop van jaren gingen mijn vriend en ik samenwonen. In mijn predikantentijd woonden wij in een klein Fries dorp. Op Oudjaarsavond kwam een grote groep jongeren bij ons binnen; ze wilden de twee homomannen wel eens even zien. Wij waren er open over, en het was verder geen probleem. Een jaar later kalkten ze met grote witte letters op een bord bij de oprit: "PRETTY BOYS!" Dat vond ik prachtig en ik wilde het daar de hele dag laten staan zodat iedereen het kon zien. En zo werd alles heel gewoon en hoorden wij er helemaal bij.

Peter: Ik vermoed dat mensen in 1950 veel minder kennis hadden over seksuele diversiteit en daardoor meer onbegrip en angst. Anno 2010 is er veel meer over bekend en daardoor gaat het gesprek erover ook gemakkelijker. Je moet elkaar de tijd geven om eraan te wennen. Sociale media geven wel veel informatie over diversiteit. Je vindt er veel voorbeelden en verhalen. Ook scholen dragen hun steentje bij. Het helpt je om er relaxed mee om te gaan, maar ik zet zelf niet gauw persoonlijke dingen op sociale media. Steeds meer mensen weten wel waar de letters LHBTI voor staan en beseffen dat je er niet raar over hoeft te doen. Die diversiteit is meer bekend, maar niet iedereen omarmt de diversiteit. Hand in hand lopen is nog steeds wel moeilijk voor twee mannen of twee vrouwen.

Jan: Peter, jij zit in een hele andere levensfase dan ik. We verschillen in leeftijd, ik ben nu 80. Jij komt uit een gelovige omgeving en je ouders zijn gelovig. Heeft dat ook een grote invloed op jou?

Peter: Bedoel je qua acceptatie? Ik merk wel dat ik er met mijn moeder heel goed over kan praten, ik kan er gewoon grappen over maken en dat zij open-minded is maakt het voor mij een stuk gemakkelijker om de ruimte te pakken en het erover te hebben. Mijn moeder vertelde dat er wel meer lesbiennes in de familie waren, ik kon het met haar bespreken met een gevoel van 'wie doet me wat'. Hierdoor voel ik me ook wel zeker, mijn familie thuis staat achter mij en doet er niet vreemd over, ik kan bij hen terecht. Mijn moeder zegt: 'Iedereen is anders, niemand is hetzelfde, God heeft jou gemaakt, je bent goed zoals je bent. Ik ben hier heel blij mee.' Mijn vader reageerde wat anders. Ik heb het hem wel eens proberen uit te leggen, maar dat gaat toch wat lastig. Maar bij mijn moeder kan ik zeker terecht. Laatst heb ik het een zwager van mij verteld en duidelijkheid gegeven, ik moest wel over een drempel

heen bij hem, het voelde nog niet 'vrij'. Na het gesprek zaten een paar dagen waarbij ik de vrijmoedigheid wel had om het er met over te hebben.

Peter: Jan, hoe heb jij de 'leiding van boven' ervaren in dit hele proces, vanaf je kinderen jaren tot nu, in een tijd waarin het steeds meer bespreekbaar was?

Jan: Door mijn werk als predikant was ik veel met God bezig en nu ik met pensioen ben merk ik dat ik anders ga denken; ik zit nu veel dichterbij het humanistische gedachtegoed: wij zijn mensen en het moet van mensen komen, die moeten het hier samen doen. Je neemt van alles mee uit het gezin waar je vandaan komt: mijn moeder en vader waren 'buitenkerkelijk'. Wij hadden geen Bijbel thuis. Via een vriendje kwam ik bij de Doopsgezinde jongerenkring en daar leerde ik eigenlijk het geloof kennen. Maar nu door de jaren heen is dat geloof wel erg veranderd. Mijn moeder zei altijd: "Als je maar een goed mens bent". En ik denk dat het dáár op aan komt: hoe komen wij hier met elkaar door de tijd? De Jezus-figuur is voor mij het prototype van de gehele mensheid, een voorbeeld van waar het naar toe moet in deze wereld. Ik las bij Leon de Winter: "De briljantste abstractie die de mensheid heeft bedacht is de God van het universum". Dat godsideaal is abstract en moet vooral abstract blijven! Daar kan ik wel wat mee: je weet niet wat God is; een abstract idee, en met een idee kun je worstelen.

Geloof en leven

Peter: Ik heb veel leiding van boven ervaren. Ik weet dat ik geaccepteerd ben. Erover praten betekent wel dat ik de omgeving een beetje aftast: Kan ik er veilig over praten? Maar God maakt er geen punt van, mensen wel. God heeft mij aanvaard, al voordat ik mijzelf aanvaardde.

Jan: Je bent geschapen zoals je geschapen bent. Ik heb een man in een van mijn gemeenten ontmoet die zei: "Twee mannen samen dat kan niet, dat noemt de Bijbel: onnatuurlijk." Ik heb geantwoord dat het voor mij en mijn vriend juist niet tegennatuurlijk is, maar dat wanneer hij het met een man zou doen juist dát tegennatuurlijk zou zijn!

Peter: Blijft God voor jou een 'idee'? Ik heb de afgelopen jaren dingen gezien en ervaren in mijn geestelijk leven die erg bijzonder zijn: engelen gezien en demonen op afstand gevoeld. Door de naam van Jezus aan te roepen keert de vrede terug en wordt alles weer stil. Wat een almachtige Naam is dat. Verder heb ik leiding ervaren, visioenen gezien, woorden ontvangen en doorgegeven. Dat is voor mij voelbaar en zichtbaar, je geestelijke zintuig staat scherp. Op die manier is God voor mij véél meer dan een idee. Want God is geest en hij leeft voor mij. En de Heilige Geest stuurt me. Zo ervaar ik het persoonlijk.

Jan: Ja, het is een persoonlijke ervaring. Ik heb een voorbeeld van een vrouw die tegen haar man zei dat de sneeuwklompjes op het graf van hun zoon altijd het eerst

bloeden van allemaal. Haar man antwoordde: “Ach, dat is helemaal niet zo, dat denk je zelf maar.” Maar voor háár was het de werkelijkheid.

Peter: Zou het uit de kast komen voor jou anders zijn geweest als je ouders wél gelovig zouden zijn geweest?

Jan: Dat weet ik eigenlijk niet, mijn ouders hadden de houding van: Je moet het zelf onderzoeken en uitzoeken in het leven, daar gaven ze mij de ruimte voor.

Peter: Ik ben sinds vorig jaar bezig met de start van een eigen T-shirt-label met teksten, quotes en statements over diversiteit en acceptatie. Die wil ik gaan verspreiden, niet alleen met regenboogkleuren, maar ook met andere teksten, beelden en creatieve vormen; en dan hoop ik dat meer mensen zullen zeggen: dát wil ik wel dragen, achter die boodschap stá ik, ook hoe God naar mensen ziet.

Jan: In mijn opleiding voor maatschappelijk werker leerde ik dat er van alles kan bestaan in het leven, en dat je daarvan niet al te zeer moet schrikken en te snel een oordeel moet vormen. Ik heb eens een begrafenis geleid van een transgender. Het was een tijd waarin daarover nog weinig bekend was bij de mensen. Het kwam niet op TV zoals tegenwoordig. Ik heb toen onder andere gesproken over een tekst uit het Bijbelboek Openbaringen, waarin het gaat over een witte steen (die staat voor vrijspraak en nieuw leven) waarop een nieuwe naam wordt geschreven. Dat vind ik prachtig, een nieuwe naam, een nieuw begin.

*Heerenveen
11 oktober 2020*

Ik dank Jan en Peter voor de mooie middag in Heerenveen!

Ik hoop dat de lezers van dit vraaggesprek moed putten uit jullie ervaringen.

Ulbe Tjallingii

